

ΤΙΤΛΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Διδάσκοντας και κρίνοντας... Μια βιωματική προσέγγιση του αρχαίου θεάτρου

ΘΕΜΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ:

Παρουσίαση και κριτική μια θεατρικής παράστασης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ:

ΡΕΝΑ ΜΑΡΑΜΑΘΑ

Καθηγήτρια στο 49^ο ΓΕ.Λ. Αθήνας

E-mail: rmaramatha@yahoo.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος

Δημιουργός

Διδακτικό αντικείμενο

Διδακτική ενότητα

Χρονική διάρκεια

Οργάνωση τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

3. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Θεωρητικό πλαίσιο

Στόχοι

Προστιθέμενη Αξία

4. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ -ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

5. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ως προς την προσαρμογή και επεκτασιμότητα

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ταυτότητα του Σεναρίου

Τίτλος: Διδάσκοντας και κρίνοντας Μια βιωματική προσέγγιση του αρχαίου θεάτρου

Δημιουργός: Ρένα Μαραμαθά

Διδακτικό αντικείμενο: Έκθεση-Έκφραση Β' Λυκείου και Αρχαία Ελληνικά (Αντιγόνη) Β' Λυκείου

Διδακτική ενότητα¹: 1. Παρουσίαση και κριτική II. Παρουσίαση και κριτική μιας θεατρικής παράστασης 2. Γ Στάσιμο Αντιγόνης

Χρονική διάρκεια: 7 ώρες

Οργάνωση τάξης: 22 μαθητές σε τρεις ομάδες των τεσσάρων και δύο ομάδες των πέντε

Προϋποθέσεις υλοποίησης: Για να υλοποιηθεί το σενάριο εντός του προβλεπόμενου χρόνου, οι μαθητές χρειάζεται να έχουν βασικές δεξιότητες στη χρήση του Η/Υ και στοιχειώδη γνώση του περιβάλλοντος wiki, στο οποίο θα εργαστούν. Επίσης καλό θα ήταν να έχουν ξαναδουλέψει ομαδοσυνεργατικά, για να μπορέσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικότερα στα πλαίσια της ομάδας. Τέλος, επειδή η πρόσβαση στο διαδίκτυο απαιτείται στο μεγαλύτερο μέρος της διδασκαλίας, προϋποτίθεται ότι θα χρησιμοποιηθεί το εργαστήριο της πληροφορικής. Τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν είναι το διαδίκτυο (μηχανή αναζήτησης, ηλεκτρονικές εφημερίδες, ηλεκτρονικό βιβλίο), το wiki και οι εφαρμογές του office word και MS publisher.

Σύντομη περιγραφή του σεναρίου

Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες και καθοδηγούμενοι από το φύλλο εργασίας καλούνται να εξοικειωθούν με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου και να αναζητήσουν μεταφράσεις αποδομώντας τις βάσει ερωτήσεων. Αναζητούν τα "όπλα" που διαθέτει ο κριτικός (π.χ. τίτλος, σειρά παρουσίασης, έκταση, συνοδευτικές εικόνες, βίντεο κ.α.), για να προβάλει τα θετικά αλλά και τα αρνητικά σημεία μίας παράστασης, να τεκμηριώσει τα σχόλιά του άρα και να αποτιμήσει την παράσταση επανασημασιοδοτώντας την και καθιστώντας περισσότερο ή λιγότερο εμφανή την οπτική γωνία του. Αναρτώντας τις απαντήσεις τους στη σελίδα της ομάδας τους στο wiki έχουν πρόσβαση και στις απαντήσεις των συμμαθητών τους, ώστε στη συζήτηση που θα προηγηθεί του τελικού προϊόντος μπορούν όλοι να έχουν ουσιαστική συμμετοχή και ανατροφοδότηση. Τέλος, με τη βιωματική αναπαράσταση ενός στάσιμου στο χώρο του σχολείου αλλά και στο αρχαίο θέατρο εσωτερικεύουν το ρόλο τόσο του ηθοποιού όσο και του κριτικού σε πραγματικές συνθήκες, δεχόμενοι αλλά και ασκώντας κριτική. Στη διάρκεια υλοποίησης του σεναρίου η εκπαιδευτικός παρεμβαίνει βοηθητικά, εξηγεί, ενθαρρύνει και επιβλέπει τη διαδικασία αίροντας πιθανές δυσκολίες.

Σκεπτικό του σεναρίου

Σκεπτικό- θεωρητική θεμελίωση: Το παρόν σενάριο έχει ως στόχο να δημιουργήσει ένα ρεαλιστικό περιβάλλον μάθησης φέρνοντας τους μαθητές σε επαφή με μία βασική πολιτιστική πηγή. Με δεδομένες, μάλιστα, τις αυξημένες επικοινωνιακές ανάγκες της εποχής που καλούν τον εγγράμματο πολίτη να διαβάζει και να δημιουργεί πολυτροπικά κείμενα επιδεκτικά πολλαπλών αναγνώσεων η διδασκαλία της αποκωδικοποίησης και της ερμηνείας του θεατρικού λόγου και κατ' επέκταση της παραγωγής κριτικού λόγου αλλά και της προσωπικής έκφρασης είναι και πρέπει να είναι από τις πρωταρχικές μέριμνες του "νέου" σχολείου. Για να μπορέσει η νέα γενιά να απολαύσει τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας και να σταθεί κριτικά απέναντι στα πολιτιστικά προϊόντα μετασχηματίζοντάς τα σε ουσιαστική γνώση και βαθύτερη αισθητική απόλαυση με αντίκρισμα στην πραγματική

¹ Η ενότητα είναι συμβατή με το υπάρχον Α.Π.Σ. καθώς τυπικά ανήκει στις προτεινόμενες για διδασκαλία ενότητες στην Έκθεση- Έκφραση της β' λυκείου αλλά και ουσιαστικά ενδείκνυται για την εξυπηρέτηση των γενικότερων σκοπών της γλωσσικής διδασκαλίας στο λύκειο, όπως αυτοί παρουσιάζονται στις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων (σελ.101)

ζωή, ο δάσκαλος καλείται να την ενισχύσει στην ανακάλυψη των εργαλείων και των τεχνικών ανάγνωσης και παραγωγής πολυτροπικών κειμένων (γραπτό μήνυμα, εικόνα, βίντεο, γελοιογραφία ...). Επομένως, με την ενασχόληση με την παρουσίαση και κριτική μιας θεατρικής παράστασης και μάλιστα σε ψηφιακή εκδοχή της προσδοκείται οι μαθητές να διαχειριστούν μέσα στο σχολείο δεδομένα της έξω από το σχολείο καθημερινότητας και να αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς που "καλύπτουν" και "αποκαλύπτουν" την οπτική γωνία του πομπού των μηνυμάτων, ώστε να υιοθετήσουν οι ίδιοι υπεύθυνη και κριτική στάση² ως πομποί και ως δέκτες μηνυμάτων σε δεδομένες επικοινωνιακές περιστάσεις αλλά και να διαμορφώσουν τεκμηριωμένη προσωπική άποψη απέναντι στα πολιτιστικά προϊόντα. Η αναζήτηση, η επιλογή και η αξιοποίηση των στοιχείων τούς καθιστά ενεργά υποκείμενα και η διερεύνηση με ερωτήσεις διαβαθμισμένης σημασίας τους βοηθά να ανακαλύψουν μόνοι τους τη γνώση και βάσει της ζώνης επικείμενης ανάπτυξής τους να κατασκευάσουν το νέο περιεχόμενο. Τέλος, η ομαδοσυνεργασία ευνοώντας την αλληλεπίδραση και εκμεταλλευόμενη το κοινωνικοπολιτιστικό υπόβαθρο χωρίς να περιορίζει την ατομική δραστηριοποίηση αναδεικνύει τη σημασία αυθεντικών επικοινωνιακών περιστάσεων.

Προστιθέμενη αξία: Ο μαθητής χρησιμοποιώντας το περιβάλλον wiki γίνεται ο ίδιος ταυτόχρονα δημιουργός³ και αξιολογητής περιεχομένου. Απατώντας στις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας διερευνά καθοδηγούμενος τους μηχανισμούς που διαθέτει η γλώσσα - στη συγκεκριμένη περίπτωση στη γραπτή μορφή της- για να αναδείξει την οπτική γωνία του γράφοντος και διατυπώνει σκέψεις και συμπεράσματα που μοιράζεται με την ομάδα. Η γραπτή ανακοίνωση στο περιβάλλον wiki του δίνει βήμα έκφρασης οικείο από την εξωσχολική πραγματικότητα - οι μαθητές επικοινωνούν με άλλες εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, ...), τον ωθεί σε ενεργή συμμετοχή στο τελικό προϊόν και τον μυεί στην έννοια της διαμοίρασης της γνώσης και της εμπειρίας με την υπόλοιπη κοινότητα. Η γνώση, λοιπόν, νοηματοδοτείται⁴ στο πλαίσιο της ομάδας κατευθυνόμενη στην επίλυση ενός προβλήματος, εν προκειμένω στη δημιουργία ενός καινούργιου προϊόντος. Η συγγραφή και η επιμέλεια μίας κριτικής στην εφαρμογή MSPublisher και η ανάρτησή της στο wiki ενσωματώνει δημιουργικά τη γνώση που αποκτήθηκε με την ενεργή συμμετοχή σε όλα τα στάδια του μαθήματος και επιτρέπει την καλλιέργεια και άλλων δεξιοτήτων (αισθητικών, καλλιτεχνικών,...) φέρνοντάς το μαθητή αντιμέτωπο με την ευθύνη - ευτυχώς μοιρασμένη αλλά και βαθύτατα ατομική- της δημιουργίας, της ολοκλήρωσης αλλά και της δημοσιοποίησης και της αξιολόγησης της εργασίας.

Στόχοι:

Γνωστικοί⁵

- Να διερευνήσουν οι μαθητές τη σημασία αλλά και την πολυσημία των λέξεων των σχετικών με τη θεατρική παράσταση.
- Να γνωρίσουν τα μορφολογικά και πολυτροπικά στοιχεία που διαφοροποιούν τον κριτικό λόγο αποτελώντας έμμεσο σχολιασμό.
- Να ασκηθούν στη διάκριση μίας παρουσίας και μίας κριτικής θεατρικής παράστασης, ώστε να εξοικειωθούν με την αποκωδικοποίηση των πληροφοριών και να τις αξιοποιήσουν εξασφαλίζοντας την αισθητική απόλαυση.
- Να διαμορφώσουν κριτική στάση στα μηνύματα που δέχονται και μεταδίδουν.

² Έκφραση- Έκθεση Βιβλίο του Καθηγητή, β τεύχος, σελ.13

³ Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 1: Γενικό μέρος,σελ.80

⁴ ο.π. σελ.64

⁵ Οι γνωστικοί στόχοι είναι σε γενικές γραμμές αυτοί που προτείνονται στις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο γενικό λύκειο, σελ. 125-126

Παιδαγωγικοί

- Να εργαστούν ομαδικά αλληλεπιδρώντας με τους συμμαθητές τους για την υλοποίηση ενός κοινού στόχου.
- Να αυτενεργήσουν σε ένα ευέλικτο πλαίσιο μάθησης.
- Να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη τους ως κριτικοί δέκτες και πομποί μηνυμάτων.
- Να εκφραστούν δημιουργικά με αφορμή τη συγκεκριμένη ενότητα.

Ως προς το νέο- ψηφιακό γραμματισμό

- Να εξοικειωθούν με την αναζήτηση, επιλογή και κριτική αξιοποίηση πληροφοριών από το διαδίκτυο
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία (word, mspublisher, wiki)
- Να αξιοποιήσουν τον υπολογιστή ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, ώστε να παραγάγουν γραπτό κείμενο και να επικοινωνήσουν δημιουργικά με τους συμμαθητές τους.

Λεπτομερής παρουσίαση

Α΄ ΦΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (1η ώρα):

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες βάσει προεργασίας που έχει ήδη γίνει⁶. Κάθονται στη θέση τους στο εργαστήριο της πληροφορικής και ανοίγουν τη σελίδα με το όνομα της ομάδας τους στο wiki. Προσπαθώντας να ενεργοποιήσουμε το ενδιαφέρον τους, αλλά και να τους προετοιμάσουμε για το περιεχόμενο της νέας ενότητας τους ζητάμε να αναζητήσουν στο [λεξικό της πύλης της ελληνικής γλώσσας](#) τη σημασία των λέξεων κωμειδύλλιο, φάρσα, μελόδραμα, οπερέτα, θεατρική επιθεώρηση, μιμόδραμα, χορόδραμα, ορατόριο. Με στοχευμένες ερωτήσεις η ολομέλεια προβληματίζεται για τα θεατρικά είδη και κυρίως για τη δυνατότητα του θεατή να τα διακρίνει και να τα επιλέξει. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα καλείται να γράψει μία παράγραφο ενσωματώνοντας όσες περισσότερες από τις παραπάνω λέξεις μπορεί.

Β΄ ΦΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (2η-3η ώρα):

Οι ομάδες ακολουθούν τις οδηγίες του φύλλου εργασίας και συμπληρώνουν τους αντίστοιχους πίνακες. Η καθηγήτρια διευκολύνει τη διαδικασία λύνοντας πιθανές απορίες, αντιμετωπίζοντας τεχνικά θέματα, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία και την ενεργητική συμμετοχή των μελών των ομάδων και εμψυχώνοντας την προσπάθεια. Οι μαθητές αναζητούν τα κείμενα στο ηλεκτρονικό βιβλίο και στη μηχανή αναζήτησης και δημιουργούν τα δικά τους κείμενα στο wiki.

Γ΄ ΦΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (4η ώρα):

Οι ομάδες δια των εκπροσώπων τους παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα πορίσματα της εργασίας τους και ακολουθεί σύντομη συζήτηση. Αν επαρκεί ο χρόνος, ζητείται από τις ομάδες να επιλέξουν τη σελίδα τουλάχιστον μίας άλλης ομάδας και να σχολιάσουν⁷ κάποιες από τις απαντήσεις της. Προτείνεται να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή MSPublisher και να αναρτήσουν το δημιούργημά τους στη σελίδα τους στο wiki. Αφού γράψουν την

⁶ Και στα δύο τμήματα της β τάξης, έχει γίνει κοινωνιόγραμμα.

⁷ Τα παιδιά γνωρίζουν τη δυνατότητα σχολιασμού που δίνει το περιβάλλον wiki.

κεντρική κριτική⁸ και καταλήξουν ως προς τη μορφή της σελίδας, συγκεντρώνουν και τις κριτικές των υπόλοιπων ομάδων, τις οποίες πρέπει να εντάξουν στη σελίδα τους. Στο σημείο αυτό παροτρύνονται να επέμβουν διορθωτικά στους τίτλους των άλλων άρθρων, ώστε να διαμορφώσουν οι ίδιοι το ύφος της εφημερίδας τους. Στη συνέχεια κάθε ομάδα παρουσιάζει τη σελίδα της στην ολομέλεια. Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με την επιβράβευση της συλλογικής προσπάθειας και την επισήμανση της αλληλοσυμπλήρωσης των απαντήσεων.

Δ΄ ΦΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (5η-7η ώρα)

Οι ομάδες σε αυτή τη φάση καλούνται να εκφραστούν δημιουργικά. Το τμήμα χωρίζεται σε δύο ομάδες και η κάθε μία αναλαμβάνει να «διδάξει» το τρίτο στάσιο της Αντιγόνης με απαγγελία και κινήσεις της επιλογής της. Το πόνημά τους βιντεοσκοπείται και αναρτάται στο wiki της τάξης. Τέλος, προχωρούν σε κριτική θεώρηση της παράστασης της άλλης ομάδας σε ένα άρθρο.

Κριτική

Ως προς την επεκτασιμότητα

Το σενάριο είναι αρκετά ευέλικτο και μπορεί να διατρέξει όλη την ενότητα της κριτικής με μικρές προσθήκες δραστηριοτήτων. Άλλωστε, η δημιουργία εφημερίδας στο wiki μπορεί να αποτελέσει την αρχή μίας ηλεκτρονικής εβδομαδιαίας εφημερίδας τμήματος στην οποία, εκτός των άλλων, θα ενσωματώνονται οι δραστηριότητες των μαθητών στις επόμενες ενότητες της έκθεσης- έκφρασης.

Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

Έκφραση- Έκθεση, β τεύχος, ΟΕΔΒ, 2002.

Έκφραση- Έκθεση, β τεύχος, βιβλίο του καθηγητή, ΟΕΔΒ, 2007.

Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο γενικό λύκειο, ΟΕΔΒ, 2008

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κ.Σ.Ε., Γενικό μέρος, Γ΄ έκδοση, Πάτρα, Μάρτιος 2013

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κ.Σ.Ε., Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β΄ έκδοση, Πάτρα, Νοέμβριος 2010

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

<http://ebooks.edu.gr/>

⁸ Διευκρινίζεται ότι μπορούν να αναζητήσουν στο διαδίκτυο οπτικό υλικό ή και να το δημιουργήσουν.

Φύλλο εργασίας

Δραστηριότητες

1. Αναζητήστε στην πύλη για την ελληνική γλώσσα τη σημασία των λέξεων κωμειδύλλιο, φάρσα, μελόδραμα, οπερέτα, θεατρική επιθεώρηση, μιμόδραμα, χορόδραμα, ορατόριο και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

	Λέξεις	Σημασία
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

2. Γράψτε μία παράγραφο με θεματική περίοδο « Η κριτική μιας θεατρικής παράστασης μπορεί να λειτουργήσει ως χρήσιμο εργαλείο για τη βαθύτερη κατανόησή της.», ενσωματώνοντας όσες περισσότερες από τις προηγούμενες λέξεις μπορείτε.

3. Αναζητήστε στο ηλεκτρονικό βιβλίο την παρουσίαση του θεατρικού έργου «Σφήκες» και την κριτική του Φ. Πολίτη για την παράσταση του 1930 «Ο Κύκλωπας». Αντιγράψτε τα στη σελίδα σας στο Wiki και με τα εργαλεία διόρθωσης και σχολιασμού του word σχηματίστε το διάγραμμα μιας παρουσίασης και μιας κριτικής θεατρικής παράστασης αποκωδικοποιώντας τη δομή τους. Επιχειρήστε μια σύντομη συγκριτική θεώρηση των δύο ειδών. Ποιες παρατηρήσεις μπορείτε να κάνετε ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή τους; Τι άλλο παρατηρείτε ως προς το συνοδευτικό φωτογραφικό υλικό; (Παρουσιάστε τα συμπεράσματά σας είτε σε μία παράγραφο είτε σε ένα συγκριτικό πίνακα.)

	Παρουσίαση θεατρικής παράστασης	Κριτική θεατρικής παράστασης
1		
2		
3		
4		
5		

4. Αναζητήστε δύο μεταφράσεις του τρίτου στάσιμου της Αντιγόνης και μαζί με τη σχολική αντιγράψτε τις στη σελίδα σας στο wiki. Γράψτε ένα άρθρο για εκπαιδευτικό περιοδικό που θα περιλαμβάνει α. μια συγκριτική παρουσίαση των τριών μεταφράσεων β. μια τεκμηριωμένη πρότασή σας για όποια θεωρείτε καταλληλότερη για σχολική χρήση.

5. ας αφήσουμε το ρόλο του κριτικού και ας αναλάβουμε αυτόν του ηθοποιού! Επιλέξτε μία από τις τρεις μεταφράσεις και παρουσιάστε τη στους συμμαθητές σας με απαγγελία και κίνηση αρχικά στο χώρο εκδηλώσεων του σχολείου και στη συνέχεια στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου (όταν πραγματοποιήσουμε την εκδρομή μας)! Καλή τύχη στην καινούργια σας δουλειά!

6. α. Ανεβάστε το βίντεο της παράστασης στη σελίδα σας και συνοδέψτε το με μία παρουσίαση. β. Γράψτε μία κριτική για την παράσταση μιας από τις άλλες ομάδες. Συνοδέψτε τα κείμενά σας με το κατάλληλο οπτικό υλικό. Μην ξεχάσετε ότι τα κείμενά σας προορίζονται για εφημερίδα!